

Legen med identitet

Af Birgitte Rahbek, bra@berlingske.dk

Tirsdag den 20. januar 2009, 22:30

Foto: Michael Bothager

Alle skal hele tiden og hver dag skabe deres identitet på ny. Det betyder, at der ikke bliver så megen tid til at tænke på verden, visioner eller medmennesker. For 60-70 år siden skulle et menneske stå til rådighed for familien og for samfundet – ikke for sig selv. Når en mand blev bager ligesom sin far, så var han bager, og så skulle han ikke tænke på alle mulige ting som efteruddannelse, opgradering og omstillingsparathed. I dag skal man helst forny sig hvert øjeblik.

Claus Beck-Nielsen, »Virksomhedslederen«

Claus Beck-Nielsen

Født i 1963.

Teaterkritiker på Politiken 1996-1999.

Forfatter, kunstner, performer og musiker.

Erklærede sig selv død i 2001.

Lever videre i bedste velgående, men har påtaget sig en række andre navnløse identiteter - herunder identiteten som Virksomhedslederen«.

Bliver i dag »kaldt »Nielsen« i nogle sammenhænge og »Virksomhedslederen« og »Den navnløse fra Das.

Fokus på identitet er et af vor tids største problemer, mener virksomhedslederen fra Das Beckwerk, der selv er et navne- og identitetsløst individ. I forestillingen »Det Ny Menneske« forfølger Das Beckwerk drømmen om at skabe et nyt – og bedre – menneske.

En videnskabsmand i hvid kittel byder velkommen til et laboratorium på Teater Camp X. Der er store planer for aftenen. Med lidt hjælp fra nogle historiske skikkelser og en enkelt futuristisk transhumanist skal det udsnit af menneskeheden, som er samlet her i teatterummet, skabe et nyt – og bedre – menneske.

En karakter på scenen bliver frataget sin identitet og sine erindringer. Han er forsøgsperson i laboratoriet – en menneskelig masse, som skal danne udgangspunkt for en forbedret udgave af vores art. Det videnskabelige forsøg i »Det Ny Menneske« udvikler sig dog i en noget anden

retning. En ung nietzscheaner, der kalder sig Natural Selector, dukker op for at rydde op i menneskets historie og i forestillingen, som er bundet sammen af en række sang- og musiknumre. Genremæssigt bliver stykket betegnet som en overmenneskelig opera, men en klassisk opera minder den overhovedet ikke om.

Mennesket, som lægger krop til karakteren på scenen, er også en slags forsøgsperson. Han bærer intet navn. Heller ikke når han træder ud af teatersalen. Efterfølgende præsenterer han sig blot som Das Beckwerks virksomhedsleder.

»I 2001 blev Claus Beck-Nielsen erklæret død for at frisætte det her identitetsløse individ,« forklarer virksomhedslederen og peger på sig selv.

»Jeg var Claus Beck-Nielsen, men jeg døde ikke, fordi Claus Bech-Nielsen blev erklæret død. Kroppen, der sidder her, er ikke død,« forklarer virksomhedslederen pædagogisk.

I lighed med forsøgspersonen på scenen betragter han sig selv som en slags menneskemateriale. Det laboratorium, han står til rådighed for, hedder bare Das Beckwerk – en virksomhed, der med egne ord forsøger at skabe en forbindelse mellem den enkelte verdensborger og den samtidige verdenshistorie. Mediet varierer. Das Beckwerk har i løbet af de sidste syv år lavet teater, musik, video, billedkunst og bøger og står også bag flere missioner til lande som Irak og Afghanistan.

Det perfekte menneske

Hvis Das Beckwerk kunne frembringe et perfekt menneske, ville det afspejle virksomhedens vision om, at hvert individ skal have indflydelse på verdenshistorien.

»Das Beckwerks idealmenneske ville – ikke til forskel for andre – men sammen med andre mennesker være med til at skrive verdenshistorie. Det inkluderer en slags direkte demokrati på verdensplan, og det er selvfølgelig fuldstændig utopisk. Derfor er det også godt at stræbe efter. Man må forsøge at gøre det umulige,« siger virksomhedslederen, som dog langt fra er overbevist om, at idéen om et nyt menneske er god.

»Som europæere ved vi, at det er en problematisk måde at tænke på. Når man vil forbedre det, der er, så synes man måske også, at der er nogle, der er lidt bedre end andre. Det er en farlig form for tænkning, som kan ende med, at man begynder at gasse nogle. Et af menneskets dilemmaer er jo at leve med og at holde af det, der er – men alligevel ønske noget andet og stræbe efter forbedringer. Det spænd lever ethvert menneske vel med,« siger virksomhedslederen.

Ideen om et nyt – og bedre – menneske har altid eksisteret. Græske Pygmalion prøvede med assistance fra guderne at få pustet liv i en perfekt kvinde. Paracelsus brugte videnskaben og alkymien som redskab under sin higen efter det perfekte menneske. Karl Marx troede, at proletariats revolution i sidste ende ville frembringe et kommunistisk idealmenneske. Og i vores samtid beskæftiger transhumanister sig med visionen om at frembringe det posthumane menneske, eksempelvis ved at overføre en menneskelig bevidsthed til en maskine. De er alle repræsenteret i teatrets laboratorium.

»Og ved at fjerne forsøgspersonens identitet, præsenterer vi så også Das Beckwerks vinkel på et nyt

menneske,« forklarer virksomhedslederen, som mener, at overfokusering på identitetsproduktion er et af vor tids største problemer.

Evig fornyelse

»Alle skal hele tiden og hver dag skabe deres identitet på ny. Det betyder, at der ikke bliver så megen tid til at tænke på verden, visioner eller medmennesker. For 60-70 år siden skulle et menneske stå til rådighed for familien og for samfundet – ikke for sig selv. Når en mand blev bager ligesom sin far, så var han bager, og så skulle han ikke tænke på alle mulige ting som efteruddannelse, opgradering og omstillingsparathed. I dag skal man helst forny sig hvert øjeblik,« mener virksomhedslederen.

Et andet samtidssymptom på den voldsomme identitetsproduktion er hele Facebook og MySpace-kulturen.

Big Brother

»Et TV-program som »Big Brother« er arketyper på den kultur og den måde, som vores samtid nu fungerer på. Man tager nogle mennesker, som ikke er noget, og efter 100 dage i et hus er de blevet til nogle. De kan gå ud og få et job som eksempelvis TV-vært uden at være uddannet til det, fordi de har lært at blive tydeligere individer. De bliver pumpet op til at være nogle, og nogle af dem bliver da også nogle flotte balloner. Andre siver luften ud af med det samme,« siger virksomhedslederen og peger på, at det er dem, der har opfundet teknologien bag identitetsskabende fora som MySpace og Facebook, der er herre over, hvilken form for identitet, der bliver produceret på nettet.

»Man kan sammenligne det med sovjetiske lejligheder. Alle flytter ind i identiske lejligheder, og man kan så indrette dem, som man vil,« siger virksomhedslederen.

At være identitetsløs kan dog også ende med at fylde temmelig meget. Det er tydeligt forud for gennemspilningen af »Det Ny menneske«, før virksomhedslederen skal interviewes. Vi er et par journalister, der skal se den musikspækkede forestilling denne aften. En mandlig repræsentant fra Das Beckwerk tager imod os, og vi journalister vil have nogle svar: Hvad hedder den person, vi skal tale med bagefter? Hvem er afsender af de budskaber, der skal trykkes på avispapir? Det bliver ikke bedre af, at der på Teater Camp X's hjemmeside står, at forestillingen er med »Den navnløse fra Das Beckwerk«. I en mailkorrespondance om interviewaftalen bliver vedkommende omtalt som »Nielsen«. Og manden, der har taget imod os, fortæller nu, at vi skal tale med »virksomhedslederen«. Han er vant til journalisters forvirring. Det samme er virksomhedslederen.

»Det latterlige ved Das Beckwerk er, at vi forsøger at fjerne identitet. Men den manglende identitet er endt med at blive et sort hul, som suger al opmærksomhed til sig. Det er jo helt til grin, at vores vision har vist sig at have den bagside. Journalister fokuserer udelukkende på, hvem jeg er, og hvad jeg hedder, og så ender artiklerne også med at handle om det,« siger virksomhedslederen.

Løsningen ligger ikke lige for.

»Røster fra Das Beckwerks bestyrelse har foreslået, at man lader Claus Beck-Nielsen genopstå. Men det kan man ikke i den ateistiske kultur, som vi i praksis lever i. Ingen tror på genopstandelsen, så det ville bare være en gimmick. Det ville være at give op,« mener virksomhedslederen.

Infotekst: Den overmenneskelige opera »Det Ny Menneske« spiller på Teater Camp X, Aveny i perioden 21. januar til 14. februar. Medvirkende: Den navnløse fra Das Beckwerk. Manuskript og iscenesættelse: Das Beckwerk. Musik: Bjørn Svin, Henrik Sundh og Claus Beck-Nielsen Memorial. Scenografi: Maja ravn. Video: Helle Lyshøj